

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za po godine K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 uviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova.— Oglas tiskaju se po 16 para peti redak ili po pogodbī.— Priobćena pisma i zahvalne tiskaju se po 20 para po peti redku. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Dalmatinski „panamino“.

Panamino! Taj lukus izkvarenosti i proždrljivosti, koji se nalazi u velikih država, jedini nam je još falio. Zemaljski odbor i stranka većine bez većine priušteli su nam ga u savršenom obliku, sa svim nuzgrednim senzacijama i zakulisnim intriguama.

Dugi je to niz godina, što će zadarski Hrvati iz petnih žila bore i natežu, da bi svojoj djeci, koja pohađaju hrvatske pučke škole, izvoštiti onakove prostorije, onakova pomješća, koja ne bi bila za zdravje djece razasadnikom bolesti te se protivila svim i naj-elementarnijim hrgienskim propisima. Kroz to vrieme, premda je u saboru o tom bilo više puta žestoka govora, zemaljski odbor iztakao se je izvanrednim nemarom i nehajem za ovu kulturnu i narodnu nuždu. Tek posle dugih navlačenja pošlo je za rukom, da se je ovo važno pitanje izvelo sa mrtve točke. Otrag kratkog vremena, naime, prosuo se glas, koji je kašnje bio potvrđen, da su pomješća za hrvatske pučke škole u Zadru nadjenja i osigurana. Javnost se toj viesni bila porodovala, jer je ona navještala konac jedne nepravde proti kulturnim potrebam zadarških Hrvata i konac dugotrajnog atentata na zdravje djece, koja je, odak su otvorene u Zadru pučke škole, moralna čamiti u vlasnini, studenim i podnepu nedzdravim prostorijama i kućama. Nego razočaranje nije kasnilo da nastupi. Ovih dana izpostavili su je, da se sa pribavljanjem novih pomješća za hrvatske pučke škole u Zadru izvršuje jedan "panamino", koji bi znatno oštepio zemlju, a stvari samoj, hrvatskim pučkim školama u Zadru, ne bi ništa koristio, nego šteće nani, u koliko bi se nerazložito silno obteretio zemaljski školski fond pokrajine.

Evo o čemu se radi:

Prostorije, koje su najmijene, svojina su kneza Borellia. Pogoda glasi na 12 godina, a najammina godinice 18.000 K. Ukupno to iznosi 216.000 K. No ovomu treba nadodati i to, što stara najmoina pogoda ostaje u kriještovi, te se za prvi pet godina mora nvršiti dalnjih godišnjih 10.000 K, dakle ukupno 266.000 K. Najammina za pomješća ove škole iznalaža se u 12 godina 266.000 K, dakle više nego četvrt milijuna. Ova visoka svota obteže naukovni fond pokrajine, premda zakon izričiti veli, da troškovi za pribavljanjem učionskih pomješća padaju na teret občinskih odlomaka sačinjavajućih učionske okoline odnosnih učiona. Po ovome zadarska občina morala je skrbiti za škole hrvatske u Zadru. Toga nema, jer troškovi ttere pokrajini. Zakon na dalje veli, da se pomješća mogu namaknuti najmnom, ali samo u slučaju, da je isti koristio žalbu za školski fond. Pošto pak godišnja naknada občini zadarskoj za pomješća hrvatskih pučkih škola iznosi 3.000 K, to se je najam mogao sklopiti samo u slučaju, da je on bi ovi niži od svote od

Pereat Rochus.

Desetak dana pozatim i o istoj uri Don Roko se molio pred Gospinom oltarom ispod propovjedaonice. Bilo je u oči dana, kada će sa uvjek ostaviti SV. Luku. Uglavljeno je bilo sa gospodnjem Šarištom, da će se hiniti kratka odsutnost, petnaest dana, da obadje stara oca, a pozatim pismeno javiti, da se zbog kućnih okolovština neće više povratiti. Međutim se prigodi to, da je bedni matori seljarac, prije nego će i saznaniti za ove novosti, pisao i molio za pripomoć, a Don Roku bi reda prodati nešto pokupčuto, to toliko, da pristedi troške prevoza i da ne dodje kući praznoruk. Odlazio je s odlukom, da će tamo ostati što kraće vrieme, da će poći ko kapelan, gdje se god sudilo kuriji, kojoj se bio preporučio.

Ni o vnu ni o luežima nije se imalo stalnih viesti, nu prnosilo se i sumjalo na teret neke kŕmarice, iznivčene Morove prižnlice, ko da je ona iščekala vino. O Moru su neki gatali, da je pobjegao, a drugi da se sakrio. Bi reči, da su karabinijeri ovoga dne goga mišljenja. I dolazili su i odzilazi, svakuda pretraživali, ali utaman.

3.000 K. A pošto kroz dvanaest godina tako
naknada iznosi 36.000 K., to je odbivši ih od
266.000 K., školski fond štelen za cijeli
230.000 K., koje su za nj i za zemlju neprav-
edljivo i nazakonito odnesene, dok ne zadarsku-
ocinu, koja bi to po pravu morala snositi
ponešto ništa. Ovim činom je zamjalski odbor
koji je znao sa najsiromašnjim hrvatskim obeci-
nama goniti mak na konac radi školskih po-
mješća, direkte i svistno favorizirao zadarsku
občinu.

Medjutim u ovoj stvari ima još jednu okolnost, koja na sve ovo baca još ružniju svjetlo. Kako gore napomenuso, kuća, koja se unajmljuje, svojina je kneza Borellia. Sada se naknadno saznaje, da je ova kuća, koja je prije bila iznajmljena vojničkoj upravi, donosila godišnjeg najma od samih 12.000 K dočim je sada, dok se radi o smještaju hrvatskih puklinskih škola, ponarasaće za čitavih 6.000 K, dokle na 18.000 K. Ovaj porast najma upada u više u oči, što će očita činjenica, da se je za te prostorije plaćalo mnogo manje onda kada je bila neštašica stanova i veliki skupocjene vrlo osjetljivo padaju. Kako da se ova abnormalnost protumači, kako da se opravda. Kako to, da jedna obitelj hrvatska, koja voli da ju se razglasuje s rodoljubljom, ovakove kamatničke cijene postavlja za manješa školsku koja padaju na teret pokrajine?

Odgovor je u naslovu: imamo naš, dalmatinski, „panamino“. Najprije se nezakonito favorizira zadarska občina, a onda se iz blagajne pokrajinske sipaju novci punim šakama da se nečiji patriotizam... nagradi. Ovakav patriotismi — neka nam se ne zamjeri na iskrenom izrazu — zapadaju preveć skupo. A iz čitave ove afere proizlazi slika jedne velike mizerije, koja je pritisla našu upravu. Žemaljski odbor, koji je bio pozvan, da štiti pokrajinski interes, a uz to, da obezbiedi pristojna, hrvajenska pomješta hrvatskim pučkim školama u glavnom gradu, propusio je svoju dužnost. On je u ovom žalostnom slučaju pokazao skrajnji nemar i nehajstvo, jer je ili dao svoj „placet“ ovoj kombinaciji, ili ne utinuo sve ono što je morao i mogao, da to zapriče. Uzmu li se pak u obzir razni odnosišći i veze, onda je više nego opravданa sumnja, da se tu radi o promišljenoj činu. Težka je ovo obtužba, koja na žemaljski odbor pada, ali ona će stajati, dok isti ne pruži protivne uvjerenjavajuće dokaze.

Slučaj sa pomješćima hrv. pučkih škola u Zadru jedna je nova epizoda u nizu čina nepotištice, pristrelne, nesposobne i nesavjetne uprave, koja sada stoji — ĉudnim slučajem — sljepie sudbine — na ĉelu zemlje. Još jednom se obistinjuje staru metodu, da se pristaše stvaraju i uzdravljaju ovakvom nemoralnim sredstvima. Obitelj kneza Borellia, glasom spomenute pogodbe, napravila bi, što no rieč

Lucija se bila povratila, i koji se dan po-
našala i neobično i nastran. Zanemarivala
službu, prama gospodar bila oštra i brižni-
plač, a bez ikakva priježna razloga. Jedne
večeri izuze od kuće s izgovorom, da će u-
zpusk crkvu po bogoljubstvu. O devetoj u-
kad se Don Roko osjeti, da se ne vraća, on
ti se pametno zavre u postelu, niti igra da
saznade, kad se kući vratala. Naprotiv se
ko sutradan poveseli sa beričetne promjenje
što ju je u noži obavila vjerska pobožnost
jer nije ni ranijani na prvašnju; bila je mirna
hajnal i pomnjava, zadovoljno je divanila
skromne odlažku, za službu, koju joj je
Don Roko iznove obećao, da će joj te priskrbiti
kad nekoga nadpopa, svoga znanca: prav-
omaknuće. Na sebi pozatim pokazivala aše-
tice žerave, dosada nevidjene. Kad bi se Don
Roko uputio na počitak, ona podjri u crkvu

Evo dakle sade Don Roko poslednjeg puta većera u fratarskome blagovalištu, poslednje puta čata časoslov u crkvi Sv. Luke u seoskoj, priprostoj crkvici u punoj bogoslužnosti, kô je i on od poda pa do zadnjih

unosao posao, koji bi bio na štetu pokrajinskih finansija, i to prvovali onog tiela, zemaljskog odbora, koje je pozvano, da ih u pravom redu brani i štiti. Osim pašovanja nad jednom obćinom daje se knezu Borelju i mstan, nerazmerljivim nاجам, koji se ne može ničim opravdati, a još manje, kada se je ovom zgodom moglo s punim pravom apelirati na patriotizam biogradskog načelnika. Ali na to nitko ni pomicajući nije. Tu se je u drugom izdanju vrše „quartieretske afere“ Don Jure Biankinja.

Ova i ovakova je praksa te kukavne stranke, koja je svoju politiku postavila na temelju ličnih interesa. Nego sada nezasnitljivoj i dalje ide. Nega dovoljno su appetiti nekih obćine, kao Šibenik, Sinj i Vrgorac, a sada i to postaje — malo. I uvek i u svakom slučaju moraju da stradaju narodni interesi interesu pokrajine. No ovakovim vodjenjem baratanjem politike mora se izazvati narodno ogroženje. Tim samo to više opravdavaju skraju nuždu jedne poštene opozicije, koja se je postavila za nacelo: rušenje one ogavljene samozivca, koji su se uz narodno tijelo pripeljali kao pijavice. Bude li ih se dugo jo puštaло, da siš, izcediti će, izkrvit će na bledni narod.

ŠIBENIK, 5. listopada.

Namienjeno firmi „Sloboda“ & „Dalmata“

"Dalmata" nisu sili, da se ponovo povratimo na jednu stvar, kojoj obzibiljan čovjek ne podaje važnost. Glasilo stranke zadarske, "signorotu", izjavljelo je u svom zadnjem broju donjeti grozno moran opis onog neznačajnog i još uvek sumnjičnog sukoba sa talijanscem Bonetijem. U tom dopisu nalazimo na iste riječi, na isti opis, na isti zaključke, kakve smo čitali u slijepstvu "Slobodi". Mi koji znademo, da je jedan tako isti izvor napadaju u "Slobodi" i u "Dalmatu", ne čudimo se toj istovjetnosti, ali se pri tome možemo diviti začudjenim licima čitatelja onih dviju novina, koji će se snebitati, odakle ta istovjetnost forme i sadržaja u onim dvima novinama. Za orijentaciju javnosti otkrićićemo jednu malu tajnu, koju u Šibeniku spada u red onih običnih, "javnih tajna". Svaki dopis, koji je odatlan u "Slobodi", doživi u Šibeniku, prije nego što se na redakciju "Slobode" pošalje, svoj talijanski prevod, a ovaj se adresira na "Dalmatu". Saživjava na varnošću Š'jor Piero. A ima i zašto. Da razjasniš predspisive tom "zašto" otvarano malu zaporku. Š'jor Pier je uspješno, da preko svoje rodbine zamišla puru, koju mu je pružila založnica. No radi javnosti i radi onog nekog obziranja naprama pristojnosti to je trebalo pokriti velikim patriotizmom bučnih patriotarda. Kod nas se tada egzotični patriotizam vrši obično, napadajući druge, pak bilo to i one, koji od svog brašna, za njihove zalogage doprinušaju. Nego mi smo se uvek držali tog stanovišta, da se u odnosu na sile talijanske ne pritimo. No ako smo u tom liku liberalni i velikodusni, zato ipak ne dozvoljavamo

greda u podkroviju. Bičedno je popu bilo sve ogorčano. Po ovaj način oseliti i bečasti iz svoga gnezda! Poneti gorkost i požnjenje svome ocu i svojoj sestri, kojima je bio sve pouzdanje i ponos! Imao je pravicu što se namršio nad časolovom.

Netom je dočađao, spusti se na klupu Kinilo ga je, što mu se reda razstati sa vlastitim crkvom. Zadnja je ovo večé! Tu se usišio ubećenim okom, omišću mu se trejavice, poredice jedna uz drugu, smalaksao, turobanao, ko ustavljanje živo, koje iščika sjekiru. Podne je nekolikoči uori potratio oko svojih loza, oko onih, koje su posadnjene pred tri godine, dale su prvi plod. Golemi čimpresi, velebiti vidli iz udolice i okolinski humaka, nikakovo to u njemu poriva ne jarka; njegovo se srce raznježilo ciglo sa kičenim loza i plodnih brazdama. Uze i postidjen i zajapuren mlaz loze i klijanje kukuruga, da to ponese sobom kao uspomenu. U tome se sastojala njegova poezija. Iz crkve nije mogao ništa poneti. Naprotni posuditi ostavi po noktici svoga srca: na oltaru prvi svojih tunacija Evangelija, na starodavnom ikupu, koji ga je pri svetoj misi bogoljubstvom

dapače izričto zabranjujemo njima, da se prete u naše posle. Što se pak rodbine štjor Piere tiče, poručujemo joj, da se okani služiti se rukom čovjeka, kojega sama ludjakom opisuje. Međutim mi smo opazili, da taj ludjak ne napada nikad, što se ljudi nebi zamjerilo, svoju rodbinu, koja do prigode, kad joj u račun ide, zna da zabravi mržnju na Hrvate. Radi bolje razumijevanja ove gospodbe poručujemo im, da će naši ljudi biti sretni, ne budu li ulazili nigdje, gdje su po sredji prava naša ljudi, pa bodo to kod vlasti ili drugovjeđe. Ove naše riječi i aluzije nisu možda svakom jasne, ali nama je glavno, da nas netko razumije, kojemu nije do patriotsinu, ni hrvatskog ni talijanskog, nego samo do drugih, za vas vrlo prozirnih cijeva. Ako, gospodo, hoćete mira, ne dirajte u ljudi, koji ne mame znati jeste li živi ili ne počinj... .

Još dve riečice i „Dalmati“ i „Slobodi“. Prije onog slučaja sa Bonetijem dogodio se je u Zadru, u nedjelju na večer, napadaj na mladog Šibenčanina g. Milana Vučića. Udarac, koji je primio među oči, bio je uzrokovan, da na lievom oku, podupno zakrvavljenom, nije za dva dana ništa vidi. I liečnik mu je rekao, da će mu vid na lievom oku oslabiti! O tom slučaju i „Dalmata“ i „Sloboda“ mramorskome štete. Ama ako ima nepristranstvo, ako „Sloboda“ nije talijanski list, čemu nije o tom slova donjela, kada je cijeđnu nuždnu pozavabiti se onim, o čemu Bonetti pripovjeda? Ama kod njih tražiti istine, pravice! „Sloboda“, zaslijepljena strančarstvom, gubi i ono malo hrvatska, što ga je neko imala...

Galgenhumor „izolatora“. Gospoda oko „Crvene Hrvatske“ posjeduju „Galgenhumor“, humor obješenjača. Pritisak ih strati radi onoga, što će sa sabrom biti, pa u pomanjkanju ozbiljnog argumenta, latili se kiseleg humora na smrt odsudjenog, koji se ruga onomu, te ga vješa. Kad se oni s tim zadovoljavaju, i nama je . . . čisto pravo! „Crvena Hrvatska“ u svom zadnjem uvodniku pripovijeda mnogo štošta o saboru, o obstrukciji, o pravašima. Dakako, najviše o pravašima. I ona nekim čudnim sledom misli, po metodi profesora-novinara — pol miša, pol tica — polazi do zaključka, da su pravaši nakon obstrukcije izolirani. Pri ovomu se nameće pitanje: od koga izolirani? Naravno od Utvare, njezinih jučešćih disidenta dubrovačkih, Šiba i talijanaša. Dakle pravaši u saboru izolirani, naime bez društva. No da budu izolirani, najprije treba, da oni, koji ih izoliraju, budu nekakovo druživo. A to oni nisu. Za društvo nužni su neki uvjeti, neke kvalifikacije: društvena pristojnost, snošljivost, saobraćajna sposobnost, neki altrizam, a po gotovo izključen mora biti egoizam, i gospodo . . . kšet. Toga svega kod „izolatora“ nemam. A da stvar bude to manje sretna po to „izolatore“ i bojkotaše, treba da netko, u ovom slučaju pravaši, traži njihovo društvo. Ali pravaši toga ne čine po onoj „meglio soli, che mal“ accompagnati“.

No gosparski list dubrovački ide u svoj
nadahnjivao; kod milostive Gospine prilike,
kojoj je oko vrata bio obavij plaći poradi
njezina nježna nastođenja; na grobu biskupa,
kome se još pred dva veka pričinilo zatišje
Sv. Luke uhranijim, nego je svjetovni sjaj. Tko
zna, hoće li igda imati ovaku crkvu i izključivo
sviju? Ne da mu se nikako izpraviti; očutio
je nekakovo unutrašnje ganuce, o kome dosada
nije imao ni pojma. Trepavicom je nemilo
odbjalo, ko da roni gorke suze. Nije baš
plakao, ali mu oči sjajuckale, kako to ne obi-
čavalo, prizna.

čavalo prije.
U koje devet i po, iz hora stupi Lucija
u crkvu, da zvirne na gospodara. — Eto me,
eto odmah, ajte vi tam — javi se Don
Roko.

On je cienio, da je samac u crkvi, nu
da je zapovrnuo glavom natrag, bio bi opazio
nešto vanredno. Polasko i iz tihacka na pro-
goviedaonicu, pri tankoj petrolejskoj svjetlosti,
polomi ljudska glava i zagleda se dolje u popa.
Sotonos su to Morove oči, sveštenečke glave
i do koga obrijane. Glava se diže u sjenu,
dve dugačke ruke zamuhnuše po vadzhu lju-
titim zamahajem neuzprljena. Istoga trenutka ope-

jam izvodima malko i dalje. On tumači pravašku obstrukciju kao sredstvo, koje je spasio Utvaru i njezini redove opet stislo. Jer sada gospas Pero ulazi u sabor na čelo penzionirske čete Utvare klecačih koljena i niz bedra klepacućih ruku. On će već znati voditi stranku bolje, nego li se to za obstrukciju vodilo. No, on će pravašima već pokazati, jer ovog puta, gospas Pero borili će se junački proti... snu, koji ga u njegovom zastupničkom sjedalu znade onako izdajnički da spopane. I onda, naravno, pravaši su gotovi.

Tako se „Crvena Hrvatska“ prieđe. Pisane njezino je istinski izraz djetinskog mišljenja njezinih nadahnitelja. Žao nam je, da im te ručičaste iluzije moramo razprtiti, ali i ljubav prama istini dužni smo otkriti pravi razlog „konsolidacije“ redova Utvare. Dubrovački „sve i sva“ povratili su se u Utvaru, ne da nju ojačaju, jer balast ojačati nikoga ne može, nego da se postave pod zaštitu jedne stranke, koja, ako nema izbornika, ima političkih komisara. Dubrovačka klika je izolirana među dubrovačke zidine, jer joj je okolica oteta i vanjske običine osvojene; u samom pak Dubrovniku tresu im se temelji, da se pobojali katastrofe. Zato potražiće negdašnje drugove da im običinu spase, a oni im na užrav doadoče za „autodafé“ sve one brojive „Crvene Hrvatske“ od svog razkrštenja s njima do pravaške obstrukcije i da doše im još... konsolidaciju.

Kakva može biti la konsolidacija, koja dolazi od Dubrovčana, dovoljno je da osviđi ona „željezna“... disciplina, koja je za zadnjeg saborškog sajedanja vladala u dubrovačkom mniaturnom klubu od četvorice njih. Onakovo zajedničkog shvaćanja položaja i jednodušnosti ne vidješmo nijedne!

Sad, kada nema više Kačanskih i Chlumetzya — čudnovato da „Crvena Hrvatska“ na ovo niko ne čuje! — moralu su načini drugi oslon, jer ipak još im se čini, da su im obični zubi za občinu....

Gospas Pero će nas biti razumio. Mi toliko držimo do njegove opreznosti, da ne možemo vjerovati, e bižlo potanja razjašnjenja. Ali ga ne prekoravamo što se u Utvaru vraća, jer te je konačno pitanje ukusa, samo mu primjećujemo, da ne govorio o pravašima onako, kako sada, jer bi mu se moglo dogoditi, da se i radi ovog pokaje kao i radi one sretne kriлатice: „Utvar“.

O saboru i o položaju. „P. C. Hrvatska“ donosi uvodnik o saboru, iz kojeg vadimo neke stavke:

„Lani je je opravljana pravaška obstrukcija zatvorila, a hoće li ga ove godine zatvoriti ne stoji — kako je zastupnik Prodan na šibenskoj skupštini rekao — do njegovog kluba, nego do saborške većine. Ta većina, koja ne zna da shvati svu odgovornost svoju prema zemlji i hrvatstvu, koja svaku dojnost provodi po noge zbaciti, kad joj se samo radi o stranačkim interesima, ta je kriva neradu našeg sabora. Nezakonito izabrani zastupnici se ovjeruju, občine bezrazbojno razpuštaju preko zemaljskog odbora. Tako može radit stranka desperatera, koja se bori za život svog ka stranke na vlasti i za onaj razinj klika po Dalmaciji. Protokovoj stranci treba da budu svi Hrvati složni.“

Zagovarajući uvedenje sveobčeg prava glasa, taj list dalje piše:

„U našemu se saboru o tomu samo govorilo, rezolucija glasovala, ali to je bio samo pepeo u oči naroda. Hrvatija su bila vazda gospodinjica ljudske slobode i čovječnosti, prema Srbima i Italijanima, nego li rad u duhu hrvatskih i pučkih interesa. A kako je pak u našim občinama, koje su postale filijale političkih oblasti? I tu bi trebalo poraditi čuvajući občinsku autonomiju, kao ženiku oka!“

tova on ženi u dvojbi: ajte vi, ajte, eto mene odmah.

Ona izdaje.

Sad se pop izdiže i usne se na pročeli oltar. Prikaza se ljudska slegnu i biže bolje sakri. Don Roko se, stupčeć i cornu epistola, okreće k praznim klupama i sebi ili prikaza ko zbijeno puškom, svojim puškom svake nedjelje, i nekaki se govorčni duh ušuši u nj.

— Sve vas blagoslovjem — proljan on odrešito. — Želio bih, da ste svi prisutni, nu ne mogu, jer se ne smije, ni za što saznati. Sve vas blagoslovjem i ne zamjerite, ako sam u čemu smanjka. Gloria Dei cum omnibus vobis.

Za nekoga bi to zanapast i odviša snažna. Neki podjameni glas zatutui praznom crkvom.

— A men.

Don Roko, pridignuti ruku u podnebesju, osta bez daha.

— Oprematje se — proustiv služkinja na povratku. — Zar se ne spominjate, da mi morate izporučiti odjeću i plăš?

Biedni se Don Roko trijavo oblačio, na sebi je nosio omnia bona sua i tu je bilo

„Na početku nazvao pravašku obstrukciju opravdanom i kod toga ostajemo. Drugo je se nije moglo postupati sa strankom na sve nedopušteno spravnom, kad se radi o protivniku. Nismo jedno i u kojem se razilazimo sa Prodanom i Drinkovićem, ali moral smo kao pošteni ljudi reći svoju što mislimo. Mi većini ništa ne vjerujemo, kad ono viđu i proklju obstrukciju, jer da su tobože s njom bili ometeni radu. To je za one, koji im mogu vjerovati. Mi ih dobro poznamo; nek nam oni to ne pričaju.“

Zaključićećemo. Ako se on (sabor) sastaje, da nepodobstine sankcionira, da se u njemu samo govorovi govore, rezolucije odglašaju radi neupečenih, onda bi bilo bolje da ga nema. Nama treba sabor, koji će biti vjereni tumač hrvatskih osjećaja ove zemlje, koji će raditi onako, kako je to dobro za zemlju i narod!

Neka pamte samo, da je dosta mutnosti i popustljivosti prema nemarodnim elementima, da je ovo zemlja sama hrvatska, da je u njoj narod hrvatski!

Uzmak Utvare pred jednim nepoštenim izborom.

Posle punih tri godina natezanja, zavljećenja, polemika, gorkih predstavljivanja, nakon sve one briuke i sramote, koju je na sebi Utvara navukla kukavnom svojom i očajničkom borbotom, da si osigura jednog nezakonito izabranog zastupnika uz koju cenu, konačno je i ova afera dovršila.

Kanonik Ribić je se odrekao!

I, to velimo odmah, ovim je u nejunačkoj povijesti Utvare dovršen sa sramotnim porazom i uzmakom jedan čin, koji je brčuo stranku većini i koji je kao mora pritiskao cielu našu javnost. Utvari nije se posrećilo, da uza sve zaledje, koje je za sobom imala, tako očitu nezakonitosti i nasišli sankcionira, a lastuga toga je odlučni izstup pravaških zastupnika. Pred obstrukcijom, tim skrajnjim sredstvom potlačenih i proganjениh od sile, koju podavaju stanovita saveznika, umakla je većina i dokazala, da su sve obtužbe pravaša obzirom na nezakonitost makarskog izbora i na makinaciju Utvare bile posvema opravljene.

S veseljem konstatiramo, da je ipak pobedila pravaška, koja je bila na strani pravaša. A pobijedilo je! Javnino mnenje, koje je bilo sablažnjeno nad nemoralom, koji se je u aferi makarskog izbora bio izpoljio.

Ovo neka Utvarašima služi kao lekcija za budućnost. Pravaši hoće i žele rad i red u saboru, ali to opet ne znači, da će se oni dati gaziti i gnjaviti. Protiv svakog povredi parlamentarizma, koja bi se pokusala na njih izvesti, oni će odlučno ustati. A gdje je pravaš tu je i pobjeda!

Hrvatski sabor u Zadru.

U ponadjeljak se je sabor u Zadru običajno načinom otvorio. Prije otvorenja bila je misa i „Veni sancte“ u prvostolnoj crkvi, kojoj su zastupnici prisutstvovali, te sve civilne vlasti sa namjesnikom. Pontificirao je biskup Zoratti.

U 12 sati bio je otvor sabora. Vladu je zastupao namjesnik sa namj. podpredsjednikom Tončićem, i savjetnikom Golftom. Zastupnici je bilo 28 od pravaša svih.

Predsjednik je nazvao dobrodošlicu i sjetio se pok. Milića, na što sabor kliče „Sv. Luka!“ U kratkim potezima je očitao finansijske prilike zemlje.

Namjesnik Nardeli na hrvatskom, a onda na talijanskom običaje, da će vlasta doći u susret željama naroda. Tim je otvoreno sabora bilo dovršeno.

Zastupnici stranke prava u znak prsvjeda ostavštice dvoranu, još kad je predsjednik počeo govoriti.

* * *

krtati, otirati mrlje — navraćala se Lucija, da se može sutra u jutro odputovati. Don Roko, ne prouštiv ni slova, sadje s olata, obadje crkvu, pritačući sivećom medju klupe i medju izpovedaonice.

— Žer sam se pomolio — najstrag će on — i načuo sam, da odgovara „Amen“.

— Bit ćete na to promislili — privhati Luciju.

— Ne, ne — odlučno će Don Roko. — Baš sam čuo, da izgovara A men. Bi reći, da je izpodzemna glasurina. Kaka glasina. Ni bi reći, da je čeljadi. Pričina se, da je volina.

— Da nije biskup — šapnu žensku. — Zar nije ovđe zakopan jedan biskup? I drugih se putu ovakih čulo.

Don Roko umuknu. U svojoj priroštosti, u svojoj prirođenoj sklonosti, da vjeruje, on

bi priklonjao dragovoljno povjerovati svakoj vranjarovoj stvari, navlastice, ako je prisujenja vjerskoj ideji. Što su bile teže, to bi se on jače, da u zraku bogoljubstva, natmuri i sabrano bi srdo.

(Nastaviti će se.)

Po ovome, što se gore vidi, u namjestničkom govoru nema nikakova vladina ekspose, pak ni govor o željezničkom pitaju, premda su utvaraške novine to proricale.

Saborški klub Utvare izabrao je svojim predsjednikom dra. Trumbića, i to nakon što je dr. Čingrija odklonio predsjedništvo, koje mu se je jednoglasno nudilo.

Političke vesti.

Sve proti Khuenu. „A Nap“ ostaje unatoč svim dementijama pri svojoj tvrdnji o tom, da je nadvojvoda Franjo Ferdinand ogrožen na Khuenu radi odraganja izborne reforme. Khuenov kabinet, da se već sada može smatrati palim, išti list donosi, da je kraj odbio Khuenov zahtjev, da se izpuni gledje vojnicih koncesija program devoterice, Kraljev dozvoljava dačape na občanje izvršenja toga programa. — Neosnovana je viest o demisiji ministra Zichya. „A Nap“ i na dalje ostaje kod svoje tvrdnje, glede demisije grofa I. Zichya.

Austrijski pokrajinski sabori. Svi pokrajinski sabori ostaju na okupu do 31. listopada. Carevinsko viće se sastaje dne 4. studenog, jer ima nade, da će doći biti delegacije sa svojim poslovima gotove.

Dražni magjarski zajam sklopjen. Magjarski listovijavljaju s radošću, da je vladu posloš za rukom nači potrebite joj zajam. Novce će pribaviti bečka grupa Rothschildova s nekim njezinskim novčarima u Berlinu. Zadovoljstvo je tim veće u Budimpešti i u Beču, jer da je tim Njemačka kao sveznik pokazala svoje prijateljstvo i napravila Ugarskom.

Balkanski navezi. U srpskim se političkim krugovima mnogo govori o sbljenju Bugarske i Srbije. „Trgovinski Glasnik“ javlja, da bugarski kralj Ferdinand radi na tome, da Bugarska, Grčka, Srbija i Crnogora sklope savez pod pokrovitelstvom Rusije. Iz grčkih se poslušajući krugova doznaće, da su već između Bugarske i Grčke povedeni pregovori za sporazum. Iz ciele Bugarske stižu vrlo ozbiljne vesti o ogroženju, što je zavladalo između pučanstva radi uticanja rumunjsko-turske tajne konvencije. Sojisti se listovi žestoko obrađuju napose na austro-ugarsku ministra izvanjskog posla grofa Arenthala, za kojeg tvrde, da je on pokrećao sve osnove, što je napereva protiv Bugarske. Kralju se Ferdinandu spočitava, da je ostavio zemlju i krenuo u Ugarsku u lov baš u času, kad se Bugarska nalazi red veoma kritičnoga položaja. Uzbudjenost protiv Austro-Ugarske radi uticanja rumunjsko-turske konvencije sve više preotimje. Običinstvo obaspila pogrdama Austrijance, koji se pokazuju na ulici. Oružnici čuvaju zgradu austro-ugarskoga poslanstva. Oblasti su poduzele najbezbjednije mjeru sigurnosti, da zapričeze izgrede protiv Austro-Ugarske. Srpski ministar vanjskih posala dr. Milovanović izjavio se suradniku „Matina“ o turško-rumunjskoj konvenciji ovako: „Srpska vlada nezna za turško-rumunjsku konvenciju, o kojoj nije dobita nikakvo saobćenje. Ali je međutim istina, da u posljednje vrijeme odnosnji između Turke i Rumunjske postaju takvi, da očevdano pokazuju vrlo veliku srdaćnost između objiju država. Sve u držanju objiva plakaju vrlo tjesno prijateljstvo, ali ja ne vidim uslijed čega bi bila dve države u ovom času osjetile potrebu, da svoje odnose utvrdje jednim naročitim preciznim ugovorom, jer ne nalazim na Balkanu nikakav povod, koji bi tu potrebu izazvao.“

Odstup Izvoljskog. „Novoe Vremje“ saznaje iz pouzdanih izvora, da će ministrom vanjskih posala stati Sasonov, a Izvoljski da će

postati ministrom u Parizu. Izvoljski intervistiran od jednog novinara, potvrdio je da je imenovan ruskim poklisanom u Parizu. On će se zadržati sa svojom familijom u Rottachu do polovice mjeseca listopada, a prije nego će se uputiti na svoje novo mjesto Pariz, poduzet će put u Berlin i u Rim. Izvoljski je izjavio, da neće prisustvovati sastanku, koji će uslijediti u mjesecu listopadu, između ruskog cara Nikole i njemačkog cara Vilima II.

Zar obstrukcija u cetinjskom saboru? Sa Cetinja se javlja, bilježimo ovo nekим srpskim novinama, da će oko 15 narodnih zastupnika, pristalica Lazara Mijuškovića u oktobarskom zasjedaju počapiti obstrukciju protiv Tomanovačeva kabinetra. Ovo je zaključeno stoga, što je u Tomanovačevu kabinet ušao Marko Gjukanović, koji da je pronevjerio velike svrte prigodom gradnje vladina doma na Cetinju. Ako se ova viest obistini, to bi se crnogorska skupština pričila evropskim parlamentima, gdje je obstrukcija postala neizbjegljivim oruđjem u borbi. Najveća bi zadovoljstva bila obstrukcionistima da sruse

Kralj Petar u Rimu. Čini se, da je odlučeno o putu srpskoga kralja u Rim. U dvorskim se krugovima pogovara, da je već odlučeno putovanje za novembar. U Beogradu se nastoji, da se ovo putovanje spoji s posjetom u Beč. Ako to nebi uspijelo, srbski bi kralj onda posjetio Italiju parobrodom iz Soluna.

Kralj Petar u Rimu. Čini se, da je odlučeno o putu srpskoga kralja u Rim. U dvorskim se krugovima pogovara, da je već odlučeno putovanje za novembar. U Beogradu se nastoji, da se ovo putovanje spoji s posjetom u Beč. Ako to nebi uspijelo, srbski bi kralj onda posjetio Italiju parobrodom iz Soluna.

Belgijski kraljevski par stigao je u ponedjeljak u Beč.

Ratni plan za Grčku. „Münchener Neueste Nachrichten“ primaju iz Atene: U vojničkim krušovima razpravlja se o novom ratnom planu, koji je viceadmiral poslao kralju Gjuru po nalogu francuske vlade. Ovaj ratni plan sastoji se u ovome: Grčka bi morala odmah s morske strane napasti turske otoke u Egejskom moru i to prije nego li bi Turska provedla mobilizaciju. Grčka ne bi smjela da se odiši zabrinjuje radi turske flote jer bi ova, videći stanovište zapadnih vlasti, morala ostati u Dardanelima. Grčka, izvođenja na taj način brzih uspjeha, ne bi smjela da dade odveć veliku važnost turskoj okupaciji Thesalije, koju grčke vojske ne bi mogle obraniti.

Brzojavni pozdravi pravaškoj skupštini.

Metković. (Str. Pr.) Odani pradjevskoj vjeri i načelima neumiroga Starčevića, zapričenim osobno, duhom prisutstvujemo, zauzomili pozdravljamo i odobravamo slogan, tih idealu, kličući napred! pod gesmom: Bog i Hrvati! — Za pravaš Metković: Pejar Gabrić Pavlov, Filip Gabrić, Vuksa Josip Martić, Miho Sunjić, Stjepan Vrnoga Ilijia, za se i ostale.

Mučić. (Okupljenim Pravašima). Liepin načinom, pod gesmom Bog i Hrvati, mirili, okupljali braću za sjednjenje razrgrane, bledne, ačile nam Hrvatske domovine. — Bane Donečnik, župnik.

Novigrad. (P. S.) Bila bi srećna hrvatska mati, samo da se sluge među Hrvatima; složite se sinci tužne domaće, pak ćemo satrvi protivne zmaje slavnoga Ante. Neka vas prati milo nam geslo Bog i Hrvati. — Jovo Radović.

Oktaj. (Dr. Dulibić, zastupnik). Zbog slava zdravlja nisam mogao danas pristupiti osobno na sastanak pravaške stranke, ali prisustvujem duhom. Molim, da me zastupate. — Načelnik Čorić.

Omiš. (Dr. Baturić). Braća skupštini, ugledali se u neprijetelje. Oni ujedinjeni pod stigmatom osjećaju slobodu hrvatskog naroda. Udrženi istoje pod gesmom Bog i Hrvati, budimo istoje neprolomivim štitom. — Jakov Stanić, Josip Velić, Rados Franeščić, Josip Vukasović, Josip Vuković, Ivan Sparde, Dinko Kuzmanić, Petar Benković, Ivan Franceschi, Ivan Ivanović Petar.

Pucić. (Zastupnik Prodan). Zapričen osobno, pozdravljaju ovim sakupljene istomjesečne u naše Hrvatsko ime i pravo. — Dr. Baturić.

Rab. (S. P.) Prisutan duhom, želim današnjim, da bude za pravašto predmeta sretnih dana, što je isto kao za hrvatstvo jedino pobjeda pravašta, pobjeda je hrvatska. Bratislavsko pozdrav — Bakota.

Sale. (Zastupnik Prodan). Bila današnja skupština na korist i diku pravaške misli. — Dr. Josip Petrićoli.

Sinj. (P. S.) Zaključi primjeni na današnjem sastanku, želim, da budu u prvom redu na korist hrvatske domovine, bratske sloga i uredjenju naših političkih prilika. — Vulodjak, nadučitelj.

Split. (Don Ivo Prodan). Želim najsjajnije uspešne današnjoj skupštini na korist vjere i otačbine. — Dr. Podnje.

Starigrad. (Zastupnik Prodan). Današnja skupština neka uvrsti temelje čiste hrvatske misli. — Živila skupština! — Novska Hrvatska Čitaonica.

Starigrad. (Zastupnik Prodan). Bilo na korist naroda i domovine. — Berwaldi, dr. Potito, Skarpa, Vicko Politeo.

Trilj. (Zast. Prodan). Svaki zaaključek skupštine u duhu katoličko pravaškom, nama će biti svet. Pozdrav svoj sletnoj braći, kojoj je danas mogući prirup skupštini. — Petar Krstić, Andrija Krstić, Ante Zubac, Niko Zubac, Stjepan Susnjar, Šimunić, Župnik, Cikes, Župnik, Videka Joso, Stipe Galić, Marko Latinac, Antića Latinac, Ivan Šarić, Mate Šimunić, Jure Šimunić, Stjepan Latinac, Petar Dabić.

Višnja. (Dr. Marinović, S. P.) Žaleć ne moći prisustvovati današnjoj skupštini, užitno istu pozdravljamo, da bog Bog, urođila želenim plodom, slogom dobrih u dobro, slijedeći pravaške tradicije i spasosnosna načela stranke. Živili Niko Pušić.

Vrlika. (P. S.) Zapričen dušobrižnikom službenom, nemoguće prisustvovati, želimo spasosnos rad za vjeru i Hrvatsku domovinu, jer sam tako takav rad štititi ču i braniti Bog i nepatvoren Hrvati. — Mengjušić, Spikić. — (Stiđi).

Naši dopisi.

Split, 26. rujna.

Udrženi splitski skakavci. Nema broja utvaraške i naprednjačke udržene štampe, gdje se ne napada na Šibenčane i njihov rodom

Iljubni rad, nazivajući ga izdajničkim, nehrvatskim i nesokolskim.

Nu čujejeli ovo sokolski, jeli ovo hrvatski, djački odjel. Ove godine na zdravljje odbivena su dva djaka, jer su pravaši. Nadalje groze se izključenjem sokolaša, koji bijahu na sokolskoj slavi u Kaštelima.

Druga još gora.

U hrvatskom "Domu" su družtva, u kojima i pravaši izvršuju svoje članske dužnosti, a i u samom "Domu", mnogo je dionica pravaših.

Pred izbore zapitali pravaši jednu udvoran za sastanak. Odbiveno. Nu mislio se radi izborne vreve.

Za većeras zatražili pravaši opet jednu prostoriju "Hrvatskog Doma", radi sastanka mjestne pravaške organizacije.

I opet odbiveno!

Na ovakovu bratsku hrvatsku susrelijost pravaši će znati ipak odgovoriti.

Sada neka sudi javnost, kakav li je taj razvikanji patriotizam uduženih splitskih skavaca!

SINJ, 30. rujna.

Sinjske prilike.

Tko nije znao ili nije mogao vjerovati, tko su i što su ti naši sinjski slavosrbi raznih držaka, evo mu njihovu fotografiju u ogledalim njihovih stranaka: "Narodnom Listu", "N. Jedinstvu" i Smodlakinim "Slobodom".

Ne imamo doduše prikladnih rječi, kojim bismo dostojno i dužno okrštali te naše slavosrbske političare, dotično izvestitelje i dopisnike rečenih triju novina.

Milo nam je ipak konstatovati, da ti naši slavosrbi dobro shvaćaju zadatak svojih političkih glasila. Vidi se da kake, da su upućeni i svjetni programa, nauke i zadača stranaka, kojim predaju, pa prema tome i pune stupice svojih stranačkih glasila, da t. j. u duhu stranke hrane i zabavljaju braču i družinu.

Izmišljotine, laži, podvalje i klevete — to je našim slavosrbskim ušlo u krv i postalo svagdanjim kruhom. Zadnjih su pak dana postali i odviše bezočni i skroz biesni. Evo dokaza.

Pouzdanica vč. Ivaniševiću — i njihove vesti.

Tko je čitao brzjavne i pismene vesti iz Sinja u slavosrbskom trolistu odnosno zboru, što smo ga držali dne 25. t. m. takodje i radi Ivaniševićeva izstupa iz "hrv. stranke", pa te vesti upozredu s našim od 25. t. m. pismom na vč. Ivaniševiću, odiskom u prilogu "Dana" br. 39, odmah će biti na čistu, s kim mi imamo posla i uvjerit će se na prvi mah, da je u njihovim vestima toliko laži, koliko je i rječi.

Po njima naime, u občini je 80 sera, a ne ima ih već 53 u 47 poreznih odlomaka. Po njima: na zboru nije bio nijedan glavar, pristava ili arambaša; a kad tamo bilo ih je 50, od kojih samo mala malica pismom, a svi drugi lično. Da smo htjeli ubijeljiti sve seoske čestnike, naše pristaće, koji bi bez dojave podpisali Ivaniševiću pouzdanicu, na potvrdu one 14/8, sa strane sedmornešnih pravaka, bilo bi ih na pouzdanici bar dvajsetak još, što ih je tij. odnio put, zasmela kiša, prikova ovi ili oni posao kućnom pragu — u občini, koja je duga preko 90 kilometara.

A naša jakost sastoji baš u tome, što protiv sebe imamo nekoliko seoskih čestnika i službenika, koji — naši i Tripalovi — skoro svi su izabrani pod Tripalovom erom god. 1906., te ih je za izboru 1907. većina glasovala za dr. Mazzu, a proti Ivaniševiću, u čijem s toga pitanju danas i ne imadu rječi.

Po njima: M. Buric držao je jezgrovit i sočan govor, kojim je tobiožanjo prisutne težake i polovicu ih poveo za sobom vanku; a kad tamo ni ciglava. Neka nam naše dječaci pismici slavosrbskih novina naznače od 80, kako bi oni htjeli, samo dva težaka, te su se s Budrićem odstranili ili povlađivali mu, prigodom njegova, skroz bedastog govorja.

Istina je samo, da je načelnik, brzjavno pozvan, išao željeznicom onog jutra u Split; ali je istina i to, da su tu okolnost vodje naših slavosrba, a među njima i neki občinski činovnici svom silom htjeli da izrabe, odvraćajući, u ime načelnika, nadošle težake od prijstupa na zbor, ali bez uspjeha. Inače: neka nam naznače, koga su uspjeli odvratiti.

Sve ostale laži slavosrbskih novina, odnosno zboru i pouzdanici vč. Ivaniševiću, naši čitaoci naći do temelja pobijene u samom našem pismu od 25. t. m. na Ivaniševića, a em i ga u prilogu "Dana" br. 39.

Organizacija stranke.

Naše slavosrbske, pojmenice bivše občinske koritaše, ne zanima toliko pitanje Ivaniševićeve izstupa i pouzdanice, koliko ih peče, što vide, da smo im stali u stopu, te da se ozbiljno i po svih sedam zakona organiziramo, kaono vojska, proti koj oni ne će moći, niti da pomole. I to smo učinili, baš prigodom narednog zборa, podpunom i posvemašnjom organizacijom stranke prava — u ovoj občini.

Mi već unapred znademo, na čem smo; a izbor "upravnog kot. odbora", kano uprave stranke od 10 lica, te "novinarski odbor" od 7 lica jamče nam unapred, da će stranke predavati na svakom polju i uspijeti, da u svakom seoskom komšiluku načelo stranke prava bude, kdo što ima, da i bude, obilježe i duša svih čestih Hrvata.

U "upravn Kot. odboru" stranke birani su gg.: dr. Čiro Kalebić, lječnik; dr. Ante Sesardić, odvjetnik, kandidat; dekan kan. Simunić; gimnazijalni profesor. Pajo Mišura, telepos. S. Celnicić; trgovci Vezilić, Lovrić i V. Boljan; učitelj i mirov. P. Vuletić i obrtnik Ivan Penić.

Odbor će se na 2/10 konstituirati i odmah započeti svoj rad.

Iz hrvatskih zemalja.

Položaj u Hrvatskoj još uvek je isti. No po svemu izgleda, kao da se srbopokreški krovovi, ili stanovita koji struja u njima, sve to više približuju banu. Nekoji Srbi čak ne bi bili protivni, da uđu u guvernenstvenu stranku, koja u naslovu ne bi izčinila srbsko име, niti prema vani bila dvojaka, srbska i hrvatska. — Još će se mnogo toga dobiti!

Izbori u Hrvatskoj mogli bi prama nagovještanja banovinskih novina, biti urećeni između 20. i 30. ov. m.

Slavonski Srbi, kako "Obzor" doznaće, sastati će se u Zagrebu, da višečaju o svom držanju partije dru. Tomašiću. Oni su prama banu, nakon njegovog govora osjećkog, dobro razpoloženi, jer drži njegove uvjete prihvativim, te će poraditi, da se srbsko-samostalna stranka s banom sporazumi.

"Najznačajniji srbski zahtjevi" i narodno te teritorijalno jedinstvo Hrvatske. U svom govoru u Osieku ban dr. Tomašić je izjavio, da je on za ostvarenje onih srpskih zahtjeva, koji se ne bi kosiši sa narodnim i teritorijalnim jedinstvom kraljevine Hrvatske. Ovu izjavu je Pribičević u "Srbobanru" komentirao i doda ove značajne rječi: "Ova izjava čini na nas utisak, da je Tomašić protiv najznačajnijih srpskih zahtjeva". Na ovo se osvrnuše "Nar. Obzora" i "Novi List", napadajući "Srbobanr" i konstatajući, da je taj list izjavio, da imade takovih srpskih zahtjeva, koji se kose sa narodnim i teritorijalnim jedinstvom Hrvatske.

Potpunjenje mesta rječkog gradonačelnika. Autonomna stranka obdržala je u nedjeljak svoju sjednicu, u kojoj se je razpravljalo pitanje potpunjenja rječkog gradonačelnika. Za klijenčeno je, da se mjesto imade popuniti. Kod tajno provedenoga glasovanja dobio je Zanella većinu glasova.

Progon proti "Rječkom Glasniku" sa strane rječke talijanske občine bili su takovi, da je uredništvo tog lista bilo prisiljeno preseliti se na Sušak. Zalostno i jedno!

Kolera u Hrvatskoj. Tek je Vukovar očišćen od kolere — jer je inkubacioni rok od 4 dana prošao bez ijednoga slučaja — pojavio se je u Žemunu slučaj kolere, koji je već i svršio smrću. Židarski pomoćnik Antun Rakoczy obolio je na koleri, te je već i umro.

Što se tice Antuna Kranjca u Osieku, ustanovljeno je, da je i njegov slučaj kolera. Kranje je umro. Inače u Osieku ne ima novoga slučaja, a po svom prilici ne će ga ni biti, jer je bio Kranje odmah dobro izoliran.

Razina rezistencija bosanskih željezničara prestala. Kako se javlja iz Sarajeva, namještenci željezničara zaključili su na svim linijama opet započeti sa normalnom službom.

Proti skupoći mesa obdržavali su u Trstu socijaliste u pondjeljak veliki prsvjednu skupštinu.

Iz grada i okoline.

Ministarstvo financija dozvolilo je i za godinu 1910., oprost od 15% na porez zemljarine, 12 1/2% na porez kućarne izuzevši 5% na kuće privremenog prostog poreza.

Novi doktor. Na zagrebačkom svenčilištu promoviran je na čast doktora prava g. Matu Kaleb iz Triesna, prislušnik kod istoimenog c. k. kot. suda. Vrednomu g. Kalebu naša iskrena čestitka.

Imendant vredna župnika. Primamo:

Jučer je vredni župnik na Danilu, fra Frano Mišića, proslavio u krugu svojih prijatelja imenad. Prigodom krasnih zdravica sakupilo se je 12 K za društvo "Pavlinović". Čestitkama drugih, pridružujemo se i mi.

Hrvatskom Sokolu darovala su gg. dr. Ivo Krstelj i Vladimir Kuljić, svaki po 5 K, da počaste uspomenu blagopokojnog Pavle Klarica.

Vlak izišao iz tračnice. Jučer u juču vlak, koji je dolazio iz Splita na Perkovic, na Labini izišao je iz tračnice, te je to prouzrokovalo začinjenje od 4 sata. Nesreće, u kojima smo izvještene, nije bilo.

Uprav barbarski. Očevidec nam pripovjeda, da je kroz prošu sedmici ubijeno pod vodopadom Krke na hiljadu kilograma ribe dinamitom. Ovime pitanjem, koje danonice zahvaća maha, imale bi se ozbiljno baviti zanimane vlasti, ako ne želes, da naši pitomi zaljev opusti ribom.

Pazite na djecu. I opet djeca stradaju radi napačne roditelja. Mali Marko Šunko iz Društa, igrao se i čeprkao oko zida, kad se isti sori i dite na više mjestu ranili. Sva reči, da nije malo zaglavio.

Prevezla ga kola. Kola su prevezla Matu Klarića iz Đoca i slomila mu bedro. Ranjenik je odveden u bolnicu.

Triput ga nožem ubio. Između jednog talijanca radnika i Jozu Plazonje u Skradinu došlo je do rječkanja. Sudjelujući se, talijanac, kojemu se još za ime nezna, izsuće nož i triput Plazonju ranio.

Pokrajinske vesti.

Iz Sinja. 4. listopada. Ovamo k nami zaredala gospoda obojega naprednoga riza: najnovije glamovlje prorok maloga puka, a onda diplomat Trumbić sa perjanicom "Utvar" Ribićem; a napokon proslavljeni pjesnik splitskoga "ghetteta" — svi, dakako u strogom "incognito", da izbjegnu dosadnim očnjem. Njima je glamovlje, da drže budnu svjet kod objubljenih usrećatelja naše ravne Cetine i da im daju svjetla i nauku, kako da se organiziraju u jaku predubitu vojsku, pa kako da, u svoje vrijeme, povrate slobodu ovoj "zarobljenoj krajini", koja danas stjenje pod sramotnim i težkim namećkim jarmom i uzdiže za onim zlatnim vremenim, kad su oni vladali na milom občinskom Olimpu.

U tu svrhu luči se brojno stado u "demokrate" i "narodnjake", drže se skupštine, na koje grne slijaj narod: bude kaštio i petnaest, pa i po dvadeset i više čeljadi. Na skupštinu su uvek četiri petine sve sami staroljni olimpijski stanari. U tu svrhu izvješćuju se poštene glamovlje dozadne obdrube družbe o pravaskim skupštinama. Njihovi dozadni učenici učili su u vremenu, povrate slobodu ovoj "zarobljenoj krajini", koja danas stjenje pod sramotnim i težkim namećkim jarmom i uzdiže za onim zlatnim vremenim, kad su oni vladali na milom občinskom Olimpu.

Zapovjedništvo vojnog zbra u Dubrovniku. FML Fanta već je stigao u Dubrovnik te je 1. listopada započelo uredovanje vojnog zapovjedništva sa sielom u Dubrovniku.

Pri dolasku FML Fante pozdravio ga je g. M. Šarić, Srbin, njemački! To je vrlo neugodno djelovalo na gradjanstvo.

Dalmatinac dobio barunstvo. Gospodin Mardegan, dvorski savjetnik i predsjednik kabinetske kancelarije, dobio je barunstvo. Našem zemljaku na odlikovanju čestitamo.

Ustoličenje nadbiskupa dra. Pulišića u Zadru — kako "Hrv. Kruna" doznaće — uživljeno je, da je i njegov slučaj kolera. Kranje je umro. Inače u Osieku ne ima novoga slučaja, a po svom prilici ne će ga ni biti, jer je bio Kranje odmah dobro izoliran.

Razne vesti. Opet forinti. Više austro-ugarske banke održala je pod predsjedanjem guvernera dra. Popovića sjednicu. Kamatnik nije povišen. Radi pomanjkanja sitnoga novca staviti će se forinti, a poti u promet.

Što znači rječ "boykott". Ta rječ potiče iz Irskog. God. 1878. upravljao je kapetan Boycott ogromna imanja englezkog lorda u Irskoj, te je pobunio proti sebi svojim držkim ponasanjem irske seljake tako, da su ovim prekinuli s njim svaki saobraćaj. Kad je nastala žrtva, nije mogao spomenuti kapetan dobiti nijednog radnika, te je uslđen toga trpio lord veliku štetu, a kapetan Boycott ulekao je u Ameriku. Iz Irske došla je ta rječ u Englezku, odkuda se je razširila po svim zemljama evropskim i američkim.

Boycott znači družveni ili gospodarski pogon pojedinca ili stanovite vrsti ljudi.

Naše brzjavke.

Sabor u Zadru.

Zadar, 5. listopada. — U četvrtak je prva sjednica sabora. Još nisu stigli svi zastupnici. Fali u Srbu i talijanasa i onih od "hrv. stranke".

Iz Banovine.

Zagreb, 5. listopada. — Kako je poznato, u Varazdinu je službeni kandidat koalicije dr. Heimrl; uzprkos tomu dr. Vinković je primio kandidaturu u tom kotaru proti drugu koaliciju, a to na nagovor dra. Magdića. Sada se dozvaje, da dr. Magdić radi izpod vode za sporazum sa Tomašićem.

Kolera.

Budimpešta, 5. listopada. — Danomice iz zemlje zabilježile su novim slučajevima kolere.

Petrograd, 5. listopada. — U cijeloj Rusiji je kolera uхватila velika maha. Imala sila smrtnih slučajeva.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlastnik, izdavač i odgovorni urednik: Josip Drezga

Sa 1. listopada iznajmljuju se 2 sobe sa pokućstvom u Glavnoj ulici.

Obratiti se na uredništvo.

3-3

Objava.

Zašto se ne obratite pri kupovanju vaših potrebitina ravno na tvrdku

Jaroslav Kocijan

Tkaonica i odpravništvo

Hronove u Met. (Česka.)

koji zgotavlja i ima uvek na skladištu suknja za odjela, zimske kapute itd. Zajamčeno održanje boje. Kanafasa, platna, flanel, ubrusa, ručnika, jastuka, porteka, šifona. Cijena su najsjajnije.

Naručbe preko 18 K. Šef žaljen franko. Tražite uzroke.

Može se dobiti 30 do 40 mt. odpadaka 3 do 15 mt. dugog za K 18 do 25 prema vrtini. Od padaka se ne šalju uzroke.

1-24

Hrvatske narodne poslove

uredio V. J. Skarpa, cijena knjizi broširano K 5—, a uvezano K 6—, nabavlja se kod "Hrvatske tiskare" u Šibeniku i u svim knjižarama.

Kolera - sušica - sifilis

jest zarazna bolest, s toga je dobro ako pranje rublja obavljamo kod svoje kuće. Takova prilika pruža se svakom, ako kupi za to patentirani

Punoparni stroj Dalmacija

koji je tako udešen, da može s njime i djevojčicama od 12 do 14 godina upravljati.

Prednosti kod uporabe:

Izkuhavanje, izparivanje i desinficiranje rublja obavljaju se sve na jednaptut za 10 do 20 časova. Radi se o velikom i dobroj rezultatu, a isto tako i nepretraga, i radi toga se dva do tri puta dulje sačega nego ona s radijatorom. Stoga je radi svoje pravde vrlo malo vode i sapuna pod njime ni najmanje mokar.

Stroj br. 1 za kućnu uporabu zapada K 50. Uz šestmesečno odplaćivanje 10% više.

Naručbe prima i obavlja:

Hubert Bolanca, Krapanj, Dalmacija.

Theokritove Idylle.

Preveo na hrvatski jezik

profesor J. V. Perić.

Nabavlja se kod "Hrvatske knjižare" u Zadru.

Cijena 2 K.

3-4

Feller u Stubiči, Elsatrg br. 264 u Hrvatskoj.

1-11

10 Kruna dnevno!

Lahka zaslužba za svakog u gradu i na selu i u čisto malim mjestima. Saljite vašu adresu poštanskom dopisnicom na firmu: Jak. König, Beč VI/3, Poštanski ured 63. 2-10

- Velika zlatarija - Gjuro Plančić

Starigrad

Podružnica: Vis-Velatuka.

Prodaje svakovrstnih zlatnih i srebrnih predmeta.

Najfinije švicarske dobnike.

Ciene umjerene bez utakmice.

Priznanice na pretek.

30.VII.

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionice „DALMATIA“

udržava od 16. jula 1910. slijedeće glavne pruge:

Trst—Metković A (poštanska)

Polažak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati posl. podne povratak svake subote u 6 sati prije podne.

Trst—Metković B (poštanska)

Polažak iz Trsta u četvrtak u 5 sati posl. podne; povratak svake srede u 6 sati prije podne.

Trst—Metković C (poštanska)

Polažak iz Trsta u subotu u 5 sati posl. podne; povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Korčula (poštanska)

Polažak iz Trsta u utorku u 5 sati posl. podne; povratak u ponedjeljak u 6 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska između Pule i Zadra)

Polažak iz Trsta svake subote u 6 sati prije podne; povratak u četvrtak u 6 sati posl. podne.

Trst—Metković D (trgovacka)

Polažak iz Trsta svake nedjelje u 6 sati prije podne; povratak svake nedjelje u 6 sati prije podne.

Trst—Vis (trgovacka)

Iz Trsta u četvrtak na polnoći; povratak svake srede u 8 sati prije podne.

27.VII.10

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

Čast mi je javiti p. n. občinstvu, da sam objavljenu tvornicu papirnatih vrećica za trgovsku potražu otvorio, te je podpuno prema zahtjevu uređio, time sam u stanju u najkratčem vremenu najveću količinu vrećica izraditi. Vrećice izradjuju se u svim veličinama i u svim bojama. Pošto je ovo u nas prvo i jedino domaće poduzeće ovakove vrste, nadamo se za stalno, da će mi gg. potrošači povjeriti svoje cijenjene narudbe, koje će u podpunom redu i najsvajestnije izvršene biti.

Sa veleštovanjem

ANTE ZORIĆ ŠIBENIK.

88

Velika Tvornica tjestenine

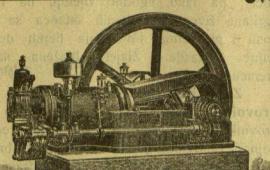
i mlinice za raznu hranu.

Pomočju najmodernijeg motora
proizvadja

Svake vrsti ovog jestiva. Od najboljeg marseljskog griza Svake vrsti ovog jestiva.

IVAN ŠUPUK i brat Šibenik.

15.VI. 10.

Izključivo glavno predstavništvo, kamo valja upravit sve upite:

Kuća Gutenberg,

EMANUEL KRAUS.

Tehnički bureau Trst, via Cecilia, 18.

Zahtjevajte cienik bezplatno i bez poštarine.

Dopisivanje hrvatski.

Najbolji namještaji snage

kao što:

motori na plin (gas), benzin, žestu, kameno ulje, surovo ulje za obrtničke, poljodjelske i električne namještaje snage.

Namještaje na mršavi plin (Sanganglage) prodaje

Draždanska

tvornica motora

na plin

(A. G. Dresdener Gasmotoren-Fabrik:

Moritz Hille, Dresden)

najveća specijalna tvornica

srednje Europe.

Pozor!

Kod podružnice za Trst, Istru i Dalmaciju
ulica Galatti br. 14

Gospodarske sveze „Ljubljani

može se dobiti uz najpovoljnije cene i uvjete svakovrstnog dobrog i svježeg živeža, brašna najglasovitijih mlinova, te krumpira, zlij, graha i umjetnih gnojiva.

Tvrda je od novog ljeta uvela škont od 2% na svu robu bez razlike, za fakture izplatite kroz 3 dana, a to da olahkol' trgovcima knjigovodstvo.

Podupirati Gospodarsku svezu, patriocična je dužnost svakog našeg trgovca.

Cienike i uzorce šalje se badava na zahtjev.

Ravnatelj i vodja:

S. H. Škerl, Trst.

19.II.10

Podružnica:
Via Giulia br. 33.
Via Giulia br. 16.
Via Acquafredda br. 65.
Telefon br. 1930.

Važno za svakoga! Gustav Marko

Trst

Centrala: Via Coroneo 45.

Tekući račun sa podružnicom Ljubljanske kreditne banke.

Veliko skadište stala prostih, apaniranih i za ures.

Veliki izbor predmeta za lj earne, drogerie, porculans o i zemljano sudje, ocaline, staklarije, svjetiljke itd.

Velike kolikoće naročnih tvari u ocaklini, porculani.

Ciene umjerene koje se ne boje utakmice.

Na zahtjev šalje se cienici badava.

Dopravljanje u hrvatskom jeziku.

Pomenuta tvrdka, jedina svoje vrsti u Trstu, preporučuje se svim našim trgovcima.

Podružnica:
Via Barriera vecchia
br. 33.
Via Colonia br. 17.
S. Giovanni
di Guardiella
br. 87.

Telefon br. 1930.

26.II.10.

Svoj svome!